

Van serum tot MKZ

Gedegen boek legt een eeuw diergeneeskundig onderzoek bloot

Het veterinaire onderzoek kent een rijke traditie en is van grote invloed geweest. Niet alleen op wetenschappelijk vlak, maar ook in praktische zin, zoals bleek tijdens de BSE- en MKZ-crisis.

In een lijvig boekwerk is de geschiedenis uiteengezet.

Professor Jan Poels, hij was niet alleen de eerste directeur van de in 1904 opgerichte Rijksseruminrichting in Rotterdam, bij zijn afscheid in 1923 kon al met grote zekerheid vermoed worden dat geen van zijn opvolgers ooit dezelfde autoriteit zou weten te vergaren.

Hij personificeerde als het ware de eerste decennia van de veterinaire bacteriologie, zo leren we uit het pas verschenen boekwerk 'Streng wetenschappelijkheid en praktische zin'. Zelfs de titel is indirect gebonden aan Poels, namelijk geplukt uit een van de in 1927 bij zijn dood geschreven herdenkingen, waarin deze kenmerken werden genoemd als 'emblemen' van zijn werk voor de seruminrichting.

Het boek beschrijft de eerste eeuw van het centraal veterinaire instituut in Nederland. Ondanks het feit dat de destijds directeur Jeroen Bool bij het 75-jarig bestaan (in 1979) al aandrong op een vakkundige beschrijving van de geschiedenis van het instituut, lukte het niet hele-

Op 26 maart 2001 kwam koningin Beatrix met minister Laurens Jan Brinkhorst vanuit het MKZ-gebied ook langs het laboratorium in Lelystad

maal het gedenkboek op tijd te laten verschijnen.

Pas in 2001 werd de medisch historicus Peter Verhoef ingeschakeld om de geschiedenis te ontrafelen en (zelfs voor niet ingewijde lezers) begrijpelijk weer te geven. Dat betekende een geweldige opgave, want de ontwikkeling van Poels' seruminrichting in Rotterdam van 1904 naar het huidige Centraal Instituut voor Dierziekte Controle CIDC-Lelystad en Animal Sciences Group Wageningen kende vele facetten.

Topjaren

De instituten – vanuit Rotterdam en Amsterdam in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw gevestigd in de nieuwe Flevopolder – kenden nooit meer een beeldbepalende directeur als Poels. Soms bestond er tussen de onderzoekers veel haat en nijd, hun gemeenschappelijke vijand leek niet zelden de minister van Landbouw, die almaar wilde bezuinigen. Dat gold niet alleen de salarissen van de medewerkers, maar ook de faciliteiten. Maar toch, door al die jaren bleef men in Den Haag het belang van de veterinaire instituten erkennen, zeker wanneer Nederland getroffen werd door een uitbraak van een besmettelijke dierziekte. Zoals in 1938, toen in Nederland 112.886 veebedrijven waren besmet met mond- en klauwzeer. Uiteindelijk zou de ontwikkeling van een vaccin door directeur Herman Frenkel van het speciaal opgerichte Staatsveeartsenijkundig Onderzoeksinstituut SVOI (van 1930 tot 1958) de ziekte in de jaren zestig onder de knie krijgen. Dissonant werd naderhand natuurlijk het besluit dat het vaccin (goed voor een miljoenenopbrengst) niet meer in eigen huis mocht worden geproduceerd.

De nieuwbouw bij Lelystad en de samenvoeging van het Centraal Diergeneeskun-

Professor Jan Poels, eerste en invloedrijke directeur

dig Instituut en de zoötechnische onderzoeksinstituten (als IVO en IVVO) leek aanvankelijk een eindstation, waarbij directeur Cees Wensing weer vele bezuinigingen had moet trotseren. Het externe advies van Bram Peper – als burgemeester van Rotterdam nog even bijklussend in 1996 – betekende echter de samenvoeging van de kennis- en onderzoekscentra in Lelystad en Wageningen.

Aan belangstelling heeft het de instituten nooit ontbroken, zo blijkt uit het boek. Vrijwel alle ministers van Landbouw kwamen op bezoek, in 2001 kwam zelfs koningin Beatrix kijken, toen tijdens de BSE-crisis dagelijks 3000 monsters van slachtrunderen moesten worden getest. In hetzelfde jaar brak mond- en klauwzeer uit in Nederland, wat opnieuw zorgde voor een enorme werkdruk in Lelystad. Na 11 september kreeg men opdracht twintig miljoen doses pokkenvaccin te produceren. Het jaar 2001 zal men direct niet vergeten bij het instituut, waar de constante zorgen imposante onderzoeksresultaten gelukkig niet in de weg stonden. Ze komen in het lijvige gedenkboek uitgebreid aan de orde.

Reimer Strikwerda

Streng wetenschappelijkheid en praktische zin – Een eeuw Nederlands centraal veterinaire instituut, onder eindredactie van Peter Verhoef.

Aantal pagina's: 416. Prijs: €79,50. Bestellingen: Erasmus Publishing, Glashaven 14a, 3011 XH te Rotterdam, tel. (0031) (0)31-2800439.